

TRANSPORTBETON V ČESKÉ REPUBLICE ■

READY-MIX CONCRETE INDUSTRY IN THE CZECH REPUBLIC

Vladimír Veselý

V příspěvku jsou uvedeny informace o momentální struktuře výroby transportbetonu, výkonnosti odvětví a jeho pozici v evropském měřítku. Jsou zde také uvedena statistická data a další údaje, které dávají možnost odhadu vývoje v této oblasti co do kapacity a inovačních trendů. ■ This article presents data informing on the current structure of ready-mix concrete production, efficiency of the branch and its position within Europe. We also present statistical and other data which enable to assess development in this field what concerns capacity and innovation trends.

Betonové stavitelství má v České republice dlouhou a bohatou tradici. Počátek výroby betonu s portlandským cementem nového typu se v českých zemích datuje do první poloviny 19. století. Dlouhou řadu let byla výroba betonu spojena právě s místem stavby a byla realizována na staveništních betonárnách. Přestože je z ekonomického pohledu (odpisy pořizovacích nákladů) taková výroba málo efektivní, využití se uvádí na úrovni 8 až 14 % [1], byla tímto způsobem postavena řada velkých betonových konstrukcí (z pohledu objemu betonu). S použitím staveništních betonáren bylo postaveno mnoho významných mostů, přehrad a dalších rozsáhlých betonových staveb, např. systém hraničního opevnění první republiky.

Na počátku 60. let minulého století však takovýto způsob výroby betonu přestával vyhovovat potřebám dalšího rozvoje stavebnictví, které muselo plnit stále vyšší požadavky na objem bytové, industriální a dopravní výstavby. Tato doba je považována za start odvětví transportbetonu v Českoslo-

vensku a návazně tedy i v České republice.

Prvními betonárnami, nesoucími všechny znaky dnešních výroben transportbetonu, byly betonárna v Ostravě-Vítkovicích (postavená v roce 1962 [2]) a betonárna v Praze na Rohanském ostrově (postavená v roce 1967).

SOUČASNOST ODVĚTVÍ VÝROBY TRANSPORTBETONU V ČR

V současnosti působí na trhu v České republice 163 obchodních společností, které disponují 456 betonárnami [3].

Zjednodušeně je možné výrobce rozdělit do třech kategorií:

- **lokální výrobci** – působí na lokálních trzích, provozují jednu až pět betonáren a oblastí působení jednotlivých betonáren na sebe více méně navazují,
- **regionální výrobci** – působí v rámci většího regionu (více okresů či vyšší správní územní celek), provozují šest až dvacet betonáren a oblastí působení jednotlivých betonáren určitého výrobce na sebe ne vždy navazují,
- **velcí výrobci** – dodávky betonů nabízejí prakticky na celém území ČR, provozují více než 21 betonáren.

Do kategorie lokálních výrobců spadá 151 společností provozujících 199 betonáren, do kategorie regionálních výrobců spadá osm společností disponujících 70 betonárnami a kategorii velkých výrobců reprezentují čtyři společnosti se 187 betonárnami (obr. 1).

Celková produkce transportbetonu v ČR je samozřejmě závislá na výkonu stavebnictví jako celku a na kolísání stavební produkce v ČR. Podíváme-li se na výrobu transportbetonu od vzniku Svazu výrobců betonu ČR (SVB ČR)

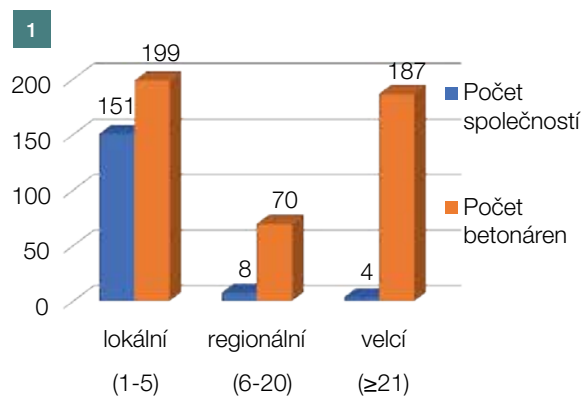
v roce 1996 do roku 2018, můžeme se zaměřit jak na tendence a objemy celkové výroby, tak i na podíl členů SVB ČR na této výrobě. Na grafu na obr. 2 můžeme pozorovat prudký nárůst produkce transportbetonu po roce 2000 až do jeho vrcholu v roce 2008, kdy bylo vyrobeno necelých 10 milionů m³ transportbetonu, což představuje téměř 1 m³ na obyvatele ČR. Tento nárůst byl spojen jednak s hospodářským vývojem a jednak i s velkým rozsahem realizace veřejných investic do infrastruktury. Po roce 2008 nastal pokles související s všeobecným hospodářským útlumem. Po tomto propadu roste následná produkce transportbetonu jen zvolna. Možnou příčinou je i to, že v souvislosti s hospodářským propadem došlo i k přerušení přípravy nových investic, zejména v dopravní infrastruktuře. Z grafu je rovněž patrné, že se podíl výrobců transportbetonu sdružených v SVB ČR po roce 1996 zvyšoval společně s růstem členské základny a následně kolísá podle vývoje počtu členů SVB ČR. Graf nezahrnuje celkovou výrobu betonu v ČR, tedy např. výrobu prefabrikátů.

Z počtu betonáren je možno soudit, že instalovaný teoretický výkon (výrobní kapacita) je ve srovnání s reálnou roční výrobou transportbetonu v ČR více než dvojnásobný. Celková kapacita je v některých případech navyšována mobilními betonárnami, zřízovanými účelově pro konkrétní stavby.

Celkově vysoký počet betonáren, 44% podíl lokálních výrobců na počtu betonáren a vysoká instalovaná kapacita zajišťují silné konkurenční prostředí, které vede k poměrně malé profitabilitě výrobců a ke komfortní situaci pro odběratele betonu.

V evropském kontextu se Česká republika objemem výroby transportbetonu pohybuje zhruba na 12. místě z celkového počtu 21 členů ERMCO (European Ready Mixed Concrete Organization), jehož je SVB ČR členem (obr. 3). Pokud jde o produkci betonu na jednoho obyvatele, má ČR v posledních letech objemem své výroby cca 0,6 m³ / obyvatele pozici lehce nad průměrem EU (0,5 m³ / obyvatele).

Z hlediska parametrů dodávaného čerstvého betonu se trh v ČR v porovnání se zeměmi ERMCO vyzna-

1 Počet společností a počet betonáren podle kategorií výrobců transportbetonu v ČR ■ 1 Number of ready-mix concrete companies and number of concrete plants according to the category of the ready-mix concrete producer in the Czech Republic (CR)

Kategorie výrobců podle počtu provozovaných betonáren